

Informacja do BIP o wynikach kontroli sprawdzającej z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Sporządzona w oparciu o ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2019 r., poz. 1429 ze zm.) w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4a.

Cel kontroli: kontrola sprawdzająca wykonanie zaleceń pokontrolnych wynikających z kontroli doraźnej przeprowadzonej w Gminie Raciążek w czerwcu 2017 r., znak: WPS.V.9452.1.4.2017/BS/ŁZ.

Temat kontroli: Działania podejmowane przez gminę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w oparciu o art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Czas przeprowadzenia kontroli: 27 i 28 lutego 2020 r.

Cel kontroli: kontrola sprawdzająca w ramach nadzoru Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nad działalnością gminy w zakresie zadań realizowanych wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r., poz. 218).

Temat kontroli: Wykonanie przez Gminę Raciążek zaleceń pokontrolnych przekazanych przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego w maju 2017 r. w wyniku dokonanej kontroli doraźnej, dotyczącej realizacji zadań podejmowanych przez gminę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, które zostały ocenione negatywnie .

W wyniku prowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono, że Gmina Raciążek wyeliminowała wskazane w 2017 r. nieprawidłowości w zakresie ustawowych zobowiązań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustalony w trakcie kontroli sprawdzającej stan faktyczny i prawny przedstawiono w protokole kontrolnym, który w dniu 18 maja 2020 r. został podpisany przez Zastępcę Wójta Gminy Raciążek.

Działania w tworzeniu gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a w szczególności podejmowaniu interwencji w środowiskach, wobec rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty **oceniono pozytywnie**. Gmina Raciążek wykonała zalecenia określone przez Wojewodę Kujawsko – Pomorskiego, w szczególności:

Zalecenie Nr 1

Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, uwzględniając uwagi zawarte w treści protokołu i zaleceń.

Rada Gminy Raciążek w dniu 26 kwietnia 2017 r. przyjęła Uchwałą Nr XXVII/235/2017 Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020. Znaczna część Programu obejmuje zagadnienia związane z wyjaśnieniem pojęcia przemocy, m.in. w perspektywie psychologicznej, prawnej, moralnej i społecznej. W dalszej części Programu przedstawiono diagnozę problemu przemocy w rodzinie w bezpośrednim odniesieniu do Gminy Raciążek. Jako najważniejsze cele przyjęto: zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji oraz ochronę osób

doznających przemocy w rodzinie i wsparcie osób zagrożonych przemocą. W pkt IX uszczegółowiono adresatów Programu, spośród których wymieniono: osoby doświadczające przemocy w rodzinie, osoby, wobec których istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie oraz świadków przemocy w rodzinie. Dokument określa zadania do realizacji oraz podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie. Ponadto wskazuje źródła finansowania: *mogą to być środki z budżetu Gminy Raciążek, pochodzące z dotacji, pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł*. Zgodnie z zapisem pkt X, Przewodnicząca ZI co roku sporządza sprawozdanie z realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, które przedkłada Radzie Gminy w Raciążku.

Zalecenie nr 2

Opracowanie Regulaminu funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Raciążek oraz dokonanie zmian celem uporządkowania prac Zespołu w sposób prawidłowy i zgodny z wymogami przepisów prawa.

Gmina Raciążek zgodnie z zaleceniem opracowała Regulamin Zespołu Interdyscyplinarnego. Dokument stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 19/2017 Wójta Gminy Raciążek z dnia 10 maja 2017 r., zawiera następujące zapisy ogólne, m.in.:

- określa skład Zespołu jego zadania i funkcjonowanie, sposób zwoływania członków Zespołu i Grup Roboczych, sposób dokumentowania prac;
- wskazuje koordynatora Zespołu i Grup Roboczych, którym jest Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Stwierdzono w Regulaminie (zał. nr 3) *stosowanie kwestionariusza zgłoszeniowego – dokumentu potwierdzającego zgłoszenie sprawy na posiedzenie Grup Roboczych oraz ustalenie z Przewodniczącym miejsca i terminu posiedzenia Grupy - § 5 ust. 1 Regulaminu.*

Forma takiego dokumentu nie ma odzwierciedlenia w przepisach prawa. W przypadku zgłoszenia się osoby doznającej przemocy lub powzięcia podejrzenia o stosowaniu przemocy należy wypełnić Formularz „Niebieskiej Karty -A”.

Ponadto stwierdzono, że przedmiotowy Regulamin przyjęty został Zarządzeniem Wójta Gminy Raciążek (kompetencja w sprawie uregulowania zasad funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego należy do Rady Gminy).

Zasadę tę reguluje ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zgodnie z treścią art. 9a ust. 15 w/w ustawy rada gminy obowiązana jest określić, w drodze uchwały, tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Sposób funkcjonowania Zespołu został określony w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a mianowicie w art. 9a ust. 7 (częstotliwość odbywania posiedzeń Zespołu), oraz art. 9a ust. 10 – 14 (możliwość tworzenia grup roboczych, określenie składu tych grup, zasady prowadzenia prac w ramach grup roboczych). Jeżeli Rada uznała, że to uregulowanie jest niewystarczające i że zasadne byłoby bardziej szczegółowe doprecyzowanie tej materii, to na podstawie art. 9a ust. 15 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zobowiązana była zamieścić w treści przedmiotowej uchwały takie regulacje (Regulamin może stanowić załącznik do podjętej uchwały).

Zalecenie nr 3

Uzpełnienie oraz przedłożenie oświadczeń o zachowaniu poufności wszelkich

informacji i danych, które uzyskano podczas prac związanych z pracami Zespołu, Wójtowi Gminy Raciążek.

Analiza dokumentów potwierdza, że wszyscy członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, tj. sześciu przedstawicieli podmiotów powołanych przez Wójta Gminy Raciążek do pracy w ZI, w tym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej (2 os.), gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (1 os.), służby zdrowia (1 os.), oświaty (1 os.), Policji (1 os.) podpisali oświadczenia o zachowaniu poufności wszelkich informacji i danych. Oświadczenia są zgodne z treścią dokumentu wynikającego z art. 9c ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W dniu 26 czerwca 2017 r. zostały złożone organowi, o którym mowa w art. 9a ust. 2 cytowanej ustawy, tj. Wójtowi Gminy Raciążek.

Zalecenie nr 4

Ewidencjonowanie wpływających do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego procedur „Niebieskie Karty”,

Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego w Raciążku prowadzi Rejestr „Niebieskich Kart”. Wzór Rejestru stanowi załącznik nr 14 do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego przyjętego Zarządzeniem Nr 19/2017 Wójta Gminy Raciążek z dnia 10 maja 2017 r. Przewodniczący w rejestrze odnotowuje informację o instytucji zgłaszającej wszczęcie procedury (wskazuje podmiot sporządzający formularz NK-A), datę wszczęcia procedury oraz nadaje numer sprawie.

Zalecenie nr 5

Zobowiązanie członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Raciążku do większego zaangażowania się w realizację procedury „Niebieskie Karty” w rodzinach, w tym właściwe dokumentowanie przebiegu działań pracownika socjalnego, dzielnicowego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ochrony zdrowia oraz oświaty,

Dokumentacja potwierdza, że w okresie poddanym kontroli Przewodnicząca ZI należycie wywiązywała się ze współpracy między instytucjami w zakresie dokumentowania działań przez uprawnione podmioty, realizujące procedurę NK na terenie Gminy Raciążek. Każdorazowo po wypełnieniu formularza NK-A, planowała niezwłocznie posiedzenia ZI, na które zapraszała (w formie pisma) wszystkich członków Zespołu, tj. 6 osób, wskazując termin oraz miejsce spotkania (stwierdzono wysoką frekwencję członków Zespołu). Kontrolujący sugerują, by na posiedzeniu, w którym zaprasza się osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy w rodzinie, lub osobę podejrzewaną o stosowanie przemocy, ograniczyć liczbę członków Zespołu do 2-3 osób na posiedzeniu, w celu zapewnienia uczestnikom procedury (ofiara, sprawca) bezpiecznych warunków i intymności w podjętej rozmowie. Analiza akt wykazała, że przedstawiciele podmiotów dokonywali diagnozy sytuacji rodzin, w których toczyła się procedura NK, sporządzali indywidualny plan pomocy dla osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie w zakresie działań jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia. Sukcesywnie do akt załączali notatki, których treść ukazywała zastaną sytuację rodzin, ich potrzeby oraz podjęte czynności (zakres oferty pomocowej i interwencyjnej). Stwierdzono, że uprawnione podmioty sukcesywnie

angażowały się w realizację planu pomocy. Nadrzędną rolę w działaniach wypełniali przedstawiciele jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz policji. Notatki potwierdzają systematyczny wgląd pracownika socjalnego w środowiska, który każdorazowo informował osoby o warunkach korzystania ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, wskazywał również możliwość korzystania z pomocy specjalistycznej. Ponadto dzielnicowy regularnie sprawdzał stan bezpieczeństwa osób zagrożonych przemocą w rodzinie. Widoczna była też rola Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która polegała przede wszystkim na prowadzonych rozmowach z osobami uzależnionymi od alkoholu (wobec których toczyła się procedura NK), motywując je do utrzymania w trzeźwości, jednocześnie zachęcając do podjęcia konsultacji z psychologiem w punkcie informacyjno – konsultacyjnym w Raciążku lub pozamiejscowych poradni specjalistycznych. Kontrolujący stwierdzili brak notatek z podjętych działań przedstawiciela oświaty. Stwierdzono, że działania ZI ukierunkowane były każdorazowo na pomoc rodzinie, w szczególności zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy w rodzinie. W sytuacji realnego zagrożenia dla poszczególnych członków rodziny, w wyniku doznawanej przemocy w rodzinie ZI zawiadamiał właściwe instytucje (np. w procedurze wszczętej w dniu 7 listopada 2018 r. poinformowano Prokuraturę w Aleksandrowie Kujawskim o popełnieniu przestępstwa znęcania się nad rodziną - w tym przypadku wobec małoletnich i ich matki -oraz Sąd Rodzinny, kierując wniosek o wgląd w sytuację dzieci).

Zalecenie nr 6

Podpisanie wszystkich porozumień przez Wójta Gminy Raciążek z podmiotami, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Raciążku oraz zwiększenie częstotliwości spotkań zespołu,

Wójt Gminy Raciążek należycie wywiązał się z zalecenia Wojewody Kujawsko – Pomorskiego w powyższym zakresie. Zgodnie z art. 9a ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podjął Porozumienia ze wszystkimi podmiotami, w których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego, tj.:

- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Raciążku;
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Raciążku;
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Raciążku;
- Komendą Powiatową Policji w Aleksandrowie Kujawskim;
- Zespołem Szkół w Raciążku;
- Sądem Rejonowym w Aleksandrowie Kujawskim.

Z przedłożonych dokumentów wynika, że Przewodniczący ZI w swych działaniach stosował się do art. 9a ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; terminowo zwoływał posiedzenia dla członków ZI, które dokumentował protokołami.

Zalecenie nr 7

Dostosowanie zaproszeń do osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osób stosujących przemoc do wymogów w tym zakresie,

Do osób wobec, których istnieje przypuszczenie, że doświadczają przemocy w rodzinie, zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” były wystosowywane pisemne zaproszenia na posiedzenia ZI, w celu wspólnego wypracowania indywidualnego planu pomocy. We wszystkich kontrolowanych aktach stwierdzono, że na posiedzeniu członkowie ZI w obecności zaproszonej osoby, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonali analizy sytuacji i sporządzili formularz NK-C.

Ponadto Przewodniczący ZI każdorazowo praktykował pisemne wzywanie osób podejrzewanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Treść pisma w sposób czytelny i uporządkowany informowała o terminie posiedzenia ZI, miejscu, uzasadniła cel spotkania oraz wskazywała pouczenie dla osoby wezwanej.

Zarówno zaproszenia jak i wezwania kierowane były do osób w trybie pilnym, w wyniku, czego posiedzenia odbywały się terminowo, tj. po 5, 6 lub po 7 dniach. Osoby będące w kryzysie miały niezwłocznie oferowaną pomoc i wsparcie. Ponadto stwierdzono, że zaproszenia i wezwania były kierowane do osób na ten sam termin, ale z wyznaczeniem innej godziny spotkania. Taka praktyka wypełnia zapis § 17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” *Spotkania z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, oraz osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, nie mogą być organizowane w tym samym miejscu i czasie.*

Zalecenie nr 8

Przekazywanie formularzy „Niebieska Karta - B” osobom, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie i opracowanie w tym formularzu informacji o lokalnie działających instytucjach mogących świadczyć pomoc i wsparcie osobom doznającym przemocy w rodzinie,

Przedstawiciele podmiotów wszczynających procedurę NK zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” po wypełnieniu formularza NK –A przekazywali osobie, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie formularz NK-B – pouczenie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (czynność tę w aktach dokumentowano). Wraz z formularzem przekazywano wykaz lokalnych placówek udzielających pomocy ofiarom przemocy, w których wskazywano dyżury prawnika, dyżury psychologa oraz zachęcano do korzystania z Telefonicznego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. W tym zakresie Wójt Gminy Raciążek podpisał stosowne Porozumienie z Województwem Kujawsko – Pomorskim w sprawie współpracy dotyczącej realizacji i wspólnego uczestnictwa w finansowaniu zadania o nazwie Kujawsko - Pomorska „Niebieska Linia”.

Zalecenie nr 9

Sporządzanie każdorazowo formularzy „Niebieskie Karty - C”, stanowiących analizę sytuacji rodziny i podstawę indywidualnej pomocy,

Kontrolowane akta wykazują, że zgodnie z § 8 ust. 2 na posiedzeniu członkowie ZI w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonywali analizy sytuacji rodziny i wypełniali formularz NK-C. Diagnoza obejmowała sytuację rodzinną, zawodową, ekonomiczną, mieszkaniową oraz sytuację dzieci.

Stwierdza się, że przedstawiciele podmiotów na posiedzeniu sporządzali indywidualny plan pomocy wobec osoby zaproszonej, tj. wobec, której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Każdorazowo w tworzeniu planu pomocy uczestniczył przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz Policji. Z informacji uzyskanej od Przewodniczącej Zespołu oraz przedstawiciela Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w przypadku, gdy w rodzinie (już na wczesnym etapie diagnozy) podejrzewano, że istnieje problem alkoholowy, wówczas członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych informował o możliwościach prawnych dotyczących zobowiązania poddania osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, leczeniu odwykowemu. Osoby współuzależnione kierowano do udziału w grupach wsparcia, lub na terapię indywidualną, co potwierdza gromadzona dokumentacja (za wyjątkiem procedury wszczętej dnia 7 listopada 2018 r. w której przedstawiciel GKRPA w formularza NK-C, cz. V. pkt 2 nie dokonał zapisu). Każdorazowo, gdy w rodzinie wychowywały się dzieci w planie pomocy rodzinie uczestniczył przedstawiciel oświaty.

Zalecenie nr 10

Podejmowanie adekwatnych działań w stosunku do osób podejrzanych o stosowanie przemocy, w tym do udziału w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych,

Na podstawie rozmowy z Przewodniczącym ZI w Gminie Raciążek stwierdza się działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie, wymagane z § 17 ust. 3 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”- motywowanie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych. Przewodniczący posiada wiedzę o realizatorze Programu, którym jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim. Przewodniczący potwierdza, że mimo przedłożenia oferty Programu, żaden z uczestników nie wyraził chęci i gotowości do jego udziału. Ponadto stwierdza się, że ZI każdorazowo w procedurze NK stosował zapis § 17 ust. 4 *Jeżeli osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, nadużywa alkoholu, członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej kierują tę osobę do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.* Przewodnicząca GKRPA, która jednocześnie jest członkiem ZI w rozmowie z kontrolującymi potwierdziła, że wobec osób nadużywających alkoholu, a w szczególności osób stosujących przemoc w rodzinie Komisja podejmuje systematyczne rozmowy interwencyjno-motywujące, w których mobilizuje do podjęcia terapii specjalistycznej (np. w Mieście Włocławek) lub korzystania z oferty na terenie Gminy Raciążek tj. oferty punktu informacyjno-konsultacyjnego.

Zalecenie nr 11

Powiadamianie wszystkich podmiotów uczestniczących w procedurze o jej zakończeniu,

W treści *Protokołu z zakończenia procedury „Niebieskie Karty”* Przewodniczący ZI stosuje zapis: Uczestnicy zostali powiadomieni o zakończeniu „Niebieskiej Karty”. Sporządzony Protokół zawiera adnotację, iż kierowany jest *do wiadomości podmiotów uczestniczących w procedurze (Gops, Policja, Szkoła, Ośrodek Zdrowia, GKRPA)*. W analizowanych aktach stwierdzono brak potwierdzenia, by protokoły lub ich kopie zostały przekazane podmiotom uczestniczącym w procedurze NK;

Zalecenie nr 12

Dokumentowanie zakończenia procedury „Niebieskie Karty”, wg. wskazań wynikających z rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”,

W okresie kontrolowanym stwierdzono jedną zakończoną procedurę. Analiza akt potwierdza, że Gmina Raciążek prowadzi czynności zmierzające do zakończenia procedury NK. Przewodniczący ZI dokumentując zakończenie procedury „NK” sporządza protokół, który zawiera dane określone w § 18 ust. 2 rozporządzenia w sprawie procedury Niebieskie Karty, tj. wskazanie osoby wobec, której realizowana była procedura, datę jej rozpoczęcia i zakończenia oraz opis podjętych działań przez podmioty uczestniczące (opisy działań są dość ogólne). Decyzję o zakończeniu procedury podejmuje się po zgromadzeniu odpowiedniej dokumentacji, potwierdzającej zasadność tego działania;

Zalecenie nr 13

Zorganizowanie interdyscyplinarnego szkolenia dla służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie prawidłowej realizacji procedur „Niebieskie Karty”, w tym prowadzonej dokumentacji,

Gmina Raciążek dysponuje dokumentami poświadczającymi wykonanie powyższego zalecenia. W dniu 06 września 2017 r. zorganizowano szkolenie dla wszystkich członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Raciążek w zakresie Skutecznych działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, „Niebieskie Karty”, działania „Grup Roboczych” – zasady, procedury i dokumentacja.

Zalecenie nr 14

Dokonanie ponownego wyboru osoby na Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Raciążek,

Analizowana dokumentacja potwierdza wykonanie przedmiotowego zalecenia.

Kontrolę przeprowadzili:

Inspektorzy Samodzielnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Wydział Polityki Społecznej.

Protokół i zalecenia pokontrolne zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej p.o. Pani Beata Rojewska

Kontrolę przeprowadzili:

Inspektorzy Samodzielnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – Wydział Polityki Społecznej.

Protokół i zalecenia pokontrolne zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej.